

Še zadnji poklon najbližjemu tovarišu, sodelavcu, soborcu in prijatelju.

Titova izjava ob smrti Edvarda Kardelja

Damask, 10. februarja (Tanjug) — Predsednik republike Josip Broz Tito je dal ob smrti tovariša Edvarda Kardelja naslednjo izjavo, ki jo je posredovala televizija:

»Globoko me je pretresla žalostna novica, ki nas je dohitela daleč od domovine, o smrti našega dragega tovariša Edvarda Kardelja-Bevca. Smrt tovariša Kardelja, člana predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ je velikanska in nenadomestljiva izguba za našo zvezo komunistov in našo jugoslovansko socialistično skupnost, za vse narode in narodnosti naše države, za vse delovne ljudi in občane Jugoslavije.

Tovariš Kardelj je bil pol stoletja vojak našega revolucionarnega gibanja, neomajen borec, ki ni poznal umika in oddiha. Za revolucionarno pot se je odločil v svoji mladosti, potem pa zdržal vse torture neljudskih režimov, izkusil vse težave in nevarnosti ilegalnega dela in šel skozi vse bitke osvobodilne vojne.

Kot napreden intelektualec je stopil v službo delavskega razreda in ostal od začetka do konca v prvih vrstah boja za njegove interese in pravice. Tako je tudi zelo zgodaj postal ena izmed vodilnih osebnosti njegove avantgarde — Komunistične partije Jugoslavije.

Mene osebno povezujejo s tovarišem Bevcem več kot štiri desetletja dela in boja na težavni in častni revolucionarni poti.

To so bila štiri desetletja najinega tesnega in neskajljenega sodelovanja, zmeraj, do zadnjega dneva, prežetega z razumevanjem in globokim medsebojnim zaupanjem, zasnovana na popolni enotnosti misli in akcije v vseh fazah naše revolucije in socialistične graditve. V Edvardu Kardelju sem imel močno oporo že v tistih težavnih predvojnih letih boja za čistost in konsolidacijo naše partije, kot tudi kasneje v pripravah narodnoosvobodilnega boja. Z izjemnim darom revolucionarja je sodeloval v graditvi strategije našega gibanja, zlasti v ustvarjanju naše fronte vseh demokratičnih in rodoljubnih sil, pred nastopajočimi nevarnostmi fašizma, za katere smo vsi vedeli, da se jim ne bo mogoče izogniti. V vojni se je odlikoval s pogumom, z globoko miselnostjo in dejavnostjo v ustvarjanju nove ljudske oblasti in postavljanju temeljev nove federativne in demokratične skupnosti enakopravnih narodov in narodnosti Jugoslavije.

Edvard Kardelj je s trdnostjo in vztrajnostjo prekaljenega komuniste in z izrednim ustvarjalnim dojemanjem marksizma ves čas po vojni nosil velikansko breme v graditvi države in njenem socialističnem samoupravnem razvoju, v krepitvi naše neodvisnosti. Zlasti se spominjam najinih pogovorov v prelomnih trenutkih našega revolucionarnega razvoja. Spominjam se, s kolikšnim žarom je sodeloval v pripravah na uvajanje samoupravljanja, s kako globoko analitičnostjo je osvetljeval procese v notranjem in mednarodnem razvoju ob sprejemanju programa ZKJ, katerega pomen in aktualnost se tudi po dvajsetih letih nista še niti malo zmanjšala.

Izredno velika sta bila vloga in prispevek tovariša Kardelja v ustvarjanju družbenoekonomskega in političnega sistema naše socialistične samoupravne skupnosti, v vseh ustavnih reformah, pri sprejemanju nove ustave, v razvoju in nenehni krepitvi sistema neposredne socialistične demokracije in oblasti delavskega razreda.

Edvard Kardelj mi je bil najbližji sodelavec tudi v dejavnosti na zunanje-političnem področju, v krepitvi neodvisnega položaja naše države v svetu, graditvi in uresničevanju politike neuvrščenosti, v boju za demokratične in enakopravne odnose med delavskimi, komunističnimi in drugimi naprednimi strankami in gibanji in sploh med narodi in državami v svetu. Njegova izjemna teoretična in analitična sposobnost je tudi na tem področju prišla do popolnega izraza.

Na kratko rečeno, prispevek dragega tovariša Bevca k naši revoluciji je velikanski. Nепrecenljivo je, kar je prispeval k njeni kontinuiteti in njeni humanistični in demokratični vsebini. Bratstvo in enotnost sta globoko prevevala njegovo bit in njegovo delo. Zato je tudi užival toliko ljubezni in neomejeno spoštovanje ne samo pri svojih soborcih, ampak tudi pri vseh narodih in narodnostih naše socialistične skupnosti. Tovariš Kardelj je ogromno prispeval k razvoju teorije o nacionalnem vprašanju. Vse to mu je pridobilo tudi velik ugled v svetu.

Osebnost Edvarda Kardelja simbolizira brezkompromisnega borca, preprostega in skromnega človeka in tovariša, tihega in neutrudnega delavca. Že davno je nevarna bolezen načela njegov organizem, ni pa mogla zmanjšati njegovega ustvarjalnega dela.

V zadnjem času smo se pogostoma vpraše-

vati, od kod mu ta silna moč in nenavadna energija. Bil je heroj v dolgoletnem revolucionarnem boju, heroj je ostal do zadnjega diha.

Njegovo bogato revolucionarno delo je globoko vsajeno v našo družbeno bitnost, v

temelje naše skupnosti in zato tudi trajno. Njegov svetli lik pa bo generacijam navdih in zgled doslednega komuniste, neutrudnega revolucionarja in čudovitega človeka.

Slava in hvala tovarišu Edvardu Kardelju!«

Sožalje tovariša Tita Pepci Kardelj

Predsednik republike Josip Broz Tito je ob smrti tovariša Edvarda Kardelja poslal njegovi vdovi Pepci naslednjo sožalno brzojavko:

»Draga tovarišica Pepca, globoko in boleče me je presunila vest, da se je končala častna življenjska pot dragega Bevca. Čeprav smo se skupaj s tabo, vedno bolj bali izida težke bolezni, katere tegobe je tako stoično prenašal, se je težko sprizniti, da ni več med nami njega, mojega najtesnejšega sodelavca in soborca skozi več desetletij. Odšel je dostojanstveno, kot borec, ki je do zadnjega diha dajal od sebe vse.

Ne najdem besed, s katerimi bi lahko v tem trenutku natančno izrazil tisti izjemno velik prispevek, ki ga je Bevc dal naši partiji, naši revoluciji, neodvisnosti, socialističnemu samoupravljanju in ugledu naše države v svetu. Njegov svetli lik neomajnega revolucionarja, ki je vse svoje življenje posvetil uresničevanju idealov in stremeljenj delavskega razreda, njegova redko plemenita osebnost, ostajata globoko v nas vseh, v vsakem našem človeku in bosta vzor mnogim, premnogim generacijam. Morda je to tudi največja nagrada nekemu revolucionarju.

Prosim te, bodi prepričana, da v teh težkih trenutkih delimo bolečino s teboj in s tvojo družino, kakor jo delijo milijoni naših ljudi.

Tito

Do sednjega dne dana života, dragi drage Beve, šlas njegovu idealizmu in revoluciji. Dalo si ogromen doprinos iz gradnji naše socialistične samoupravne neuvrščenosti in uresničevanju bratstva i jedinstva naših naroda i narodnosti. Tvoj svetli lik komuniste i revolucionarja bice primer i potsticaj sedasnjim i budućim generacijama ljubljana.

13. II

1979

V KNJIGI ŽALOSTI

Tito soborcu

Do zadnjega dne življenja, dragi tovariš Bevc, si ostal zvest idealom naše revolucije. Dal si ogromen prispevek izgradnji naše socialistične samoupravne neuvrščene skupnosti in krepitvi bratstva in enotnosti naših

narodov in narodnosti.

Tvoj svetli lik komuniste in revolucionarja bo zgled in vzpodbuda sedanjim in prihodnjih generacijam.

Ljubljana, 13. 2. 1979

Tito

Pred zgradbo predsedstva SR Slovenije je bil na pogrebni slovesnosti tudi tovariš Tito.

Pogrebni spreved na poti k Trgu revolucije.

Ločiti smo se morali. Kako trpko je to dejstvo. Beseda zastaja v grlu, samo da misel nanese nanj. Imeli smo ga za svojega, bil je naš občan, ta veliki mož socialistične revolucije in mednarodnega delavskega gibanja, narodni heroj, zdaj dvakratni odlikovanec reda junaka socialističnega dela.

Pretrsljiva novica je šla po Ljubljani od ust do ust. Tisti, ki je niso slišali po etru, so jim jo sosedje ali pa naključni znanci na ulici prišepetavali na uho. Kot bi si izrekli sožalje. Sicer vsakdanje ljubljansko sobotno popoldne je onemelo.

Misel uhaja nazaj v dneve, tedne, mesece in desetletja. Redke proste trenutke je preživel v domačem okolju pod Šmarno goro. Ljubljanske ulice so mu bile za sprehod in sprostitvev, naključni srečevalec bi mu rad stisnil roko. Toda kaj, ko nas je preveč. Zdaj za to ne bo več priložnosti.

Medtem ko je snoval najnaprednejšo delavsko ustavo in še bolj razvijal teorijo in prakso samoupravnega socializma, je razmišljal tudi o svojem rojstnem kraju. Kako si je sicer mogoče razložiti dejstvo, da kadarkoli je prišel v slovensko glavno mesto, vedno je našel čas za pomenek, uraden, pa tudi tak sproščen, prijateljski, o razvoju mesta. Največkrat nas je našel nepripravljene, velikokrat je o pogovorni tematiki vedel več kot tisti, ki jim pravimo odgovorni. Z vso prizadetostjo se je poglobljal v vsestranski razvoj našega mesta. Njegove kritične besede na ta račun so mnoge zbolele. Da, njegova blaga nprav je bila na našo srečo sposobna tudi tega. Šele zdaj spoznavamo, da so prišle ob praviem času. Odprl nam je oči, nas

spodbujal h pogumnejšim korakom. Živo so nam v pomenu besede, ki jih je izrekel ljubljanskemu aktivu v času najbolj živahnega razpravljanja o tekočem srednjeročnem družbenem in gospodarskem razvoju Ljubljane. Poti tedanjega razvoja mesta v center finančne moči naroda v samoupravni družbi so mu bile tuje. Njemu gre največja zasluga, da se Ljubljana razvija v proletarsko mesto, v mesto klene misli in junaških dejanj in v mesto, ki mu nista tuja visoko razvita znanost in kultura. Vse ga je zanimalo. Nikoli ga niso zadovoljile posplošene ocene. Vsestranost njegovega duha je bila najbolj izrazita. Zanimala ga je urbanistična zasnova mesta, zavzel se je za reševanje vseh, tudi najbolj preprostih problemov Ljubljancinov — kakšna je skrb za otroke, za ostarele, kako smo poskrbeli za varnost pešcev in drugih podrobnosti, ki so vsakogar, ki ga je poznal bolj kot teoretika, skorajda osupljale.

Po tistem pogovoru z ljubljanskim političnim in gospodarskim aktivom, na katerega se še vedno radi sklicujemo, smo se na njegovo pobudo resneje lotili obnove ljubljanskega simbola — gradu. Je res pri vsem tem treba povedati, da so ga vendarle najbolj zanimale bistvene stvari našega razvoja — kako so delavci razumeli in sprejeli svojo ustavo in kaj smo stori-li, da bi bilo zastavljenemu vprašanju odgovorjeno pritrudilno.

Da, takšen je bil naš občan — tovariš Kardelj.

Življenje Edvarda Kardelja je bilo neločljivo povezano z Ljubljano, z njenim herojskim bojem in rastjo v povojni socialistični graditvi.

Soproga Pepca mu je stala ob strani vse do zadnjega